

Sămănătorul

Revistă Săptămânală

Director: AUREL C. POPOVICI

SUMARUL:

- I. SCURTU — Gemenii (M. Dragomirescu și A. C. C. Tăzlăuanu.)
V. POIANĂ. — Imnuri.
D. N. CIOTORI. — Om fin (schită.)
C. ZNAGOVEAEU. — Cânt de ducă și glasul florilor.
R. D. ION. — Harfa (Trad. după Körner.)
N. BUDURESCU. — Din timpul ce-a apus (versuri.)
P. G. SAVIN. — Ionică Robul (poveste.)
RICARD G. ION. — De pe deal (versuri.)
T. CORNELIU. — De la țară (amintiri.)
Cronică: Un nou volum al d-lui R. D. Rosetti.

Exemplarul 20 bani

„MINERVA“.— București.

„MINERVA“ INSTITUT DE ARTE GRAFICE
■■ ■■ ȘI EDITURA ■■ ■■

BULEVARDUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINET, 4. — BUCUREȘTI

A APĂRUT :

CANTECUL AMINTIRII

DE

MIHAIL SADOVEANU

PREȚUL : LEI 2.—

De Vânzare la toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTAȚIA

B-dul Academiei, 3,

BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei

În străinătate 12 »

GEMENII

— M. DRAGOMIRESCU ȘI A. B. C. TĂZLĂUANU —

D. Mihalache Dragomirescu iarăși își dă arama pe față în hazliile «Convorbiri» cu sine însuși. Cam de mulțisor m-am deprins să nu mai iau în serios pe criticul fără de bun simț, pe scriitorul fără demnitate, pe profesorul universitar fără autoritate, pe Dummer Augustul fără de cire, pe asasinul literar fără de victime care a fost, este și va rămânea Grandomania Sa Mihalache Dragomirescu.

De astădată, colosul de trivialități din fruntea și coada «Convorbirilor critice» și-a găsit tovarășul, ca Tanda pe Manda, ca Stan pe Bran ori ca sacul petecul. Veți fi ghicit de cine poate fi vorba, în tot largul literaturii românești periodice: cine altul decât faimosul A. B. C. Tăzlăuanu dela Sibiu putea fi fratele de cruce și de injurii al jupânului Dragomirescu? Cuprins de admirație pentru chipul și asemănarea sa din Sibiu, gospodin Mihalache exclamă, că A. B. C. Tăzlăuanu are un «model de stil prozaic (!)», taman ca stilul maestrului său dela «Convorbiri». Apoi ia apărarea gratuită a vinovatului traducerilor de contrabandă din Björnstjerne Björnson. Nu e nici o mirare: jupân Mihalache Dragomirescu și-a dovedit geniala competență în materie de traduceri, când în hohotul tuturor cetitorilor săi, lăudase o traducere oarecare din schițele lui Maupassant ca fiind «poate chiar *superioară originalului!*» După asemenea judecăți de căpcăun literar, e lucrul cel mai firesc din lume, ca teribilul donn Mihalache să voiască a mă mânca fript, pentru că nu l-am imitat, mărturisind și eu, despre traducerile traducerilor lui A. B. C. Tăzlăuanu, că ar fi «poate chiar *superioare originalului!*» Maestrul Björnson, om bătrân și bun la suflet, s-ar fi bucurat din toată inima, că Românii își arată omagiile lor față de dânsul prin inventarea unui urmaș, care să-l și întreaacă!

Dar jupân Mihalache Dragomirescu nu se mulțumește cu reeditarea poznei sale de odinioară, ci se pripește a săvârși una și mai boacăna. Anume, după ce se provoacă în chip perfid, cu falsificări de înțelesuri,

la scrisoarea d-lui D. N. Ciotori, pe care îl recunoaște competent să aprecieze traducerea din Björnson ale lui A. B. C. Tăzlăuanu, jupânul Mihalache dă buzna și mă face cu ouă și cu oțet — numai sarea îi lipsește, — pentrucă aș fi publicat alături cu o traducere foarte bună a d-lui Ciotori, o altă traducere, foarte rea, și *nesemnată*, tot după Björnson. Această din urmă traducere ar fi o rușine, precum găsește jupânul «Convorbirilor critice», trudindu-se degeaba să dovedească afirmațiunile sale. Mărturisesc că am răs să mă prapădesc, citind noua poznă a poznașului critic. Judecați și dumneavoastră! Traducerea, pretinsă rea, de care face caz jupân Mihalache, e datorită tot d-lui Ciotori, care numai din eroare tipografică n-a fost iscălit și dedesubtul acestei traduceri! Ei, jupân Mihalache? Te păcăliși, afurisit de tot, bre, Dobre al criticei române! E doar la mintea omului cu minte, că d. Ciotori nu poate traduce și foarte bine și foarte prost în aceeași vreme, numai și numai de dragul pozelor lui Dobre Dragomirescu!

Totuși, eu nu imitez pe jupânul «Convorbirilor» și nu cer darea dumnealui în judecata «Societății scriitorilor români» pentru cabazlăcurile cu cari compromite literatura noastră contemporană: poznașii nu se judecă, ei se aplaudă, în hohote de răs!

* * *

În cele din urmă pagini ale «Luceafărului», cari pentru A. B. C. Tăzlăuanu au devenit un soi de «stele verzi», fratele gemen al jupânului Mihalache, serbătorește proclamarea sa ca stilist *prozaic*, printr'o nouă serie de trivialități la adresa subsemnatului, tăcând însă ca peștele în privința dovezilor ce-i aduceam despre incapacitatea și reaua sa credință de retraducător; cu atât mai puțin pomenește de scrisoarea d-lui Ciotori. Gemenii se pot felicita: aceeași toleranță, care a îngăduit d-lui Dragomirescu o catedră universitară, spre a se putea tăvăli în praful dușumelelor, luându-se de păr, în cancelaria profesorilor, c'un coleg, îngăduie și stilistului «prozaic» A. B. C. Tăzlăuanu să fie secretarul unei Asociațiuni pentru *cultura și literatura* poporului român! Ce vreți: chiar înainte de-a avea o unitate culturală, aveam dincoace și dincolo de munți, unitatea păcatelor naționale...

I. SCURTU.

I M N U R I

Tu, bucură-te, fericirea vieții
 Și dăntuște 'n sferile senine;
 Slăvită fie clipa frumuseții
 Ce te-a urzit și 'mpodobit pe tine.
 Zeiță, tu, fermecătoarea firii
 Ce înăsprești vinovăția urei,
 De chipul tău se miră trandafirii
 Și se purcede freamătul pădurei.

* * *

In ochii tăi poveștile bătrâne
 Ascunse stau ca 'ntr'un bogat tezaur,
 In ochii tăi zâmbesc atâtea zâne
 Ș'atâția feți frumoși cu păr de aur.
 In ochii tăi ca 'n picături de rouă
 Se frânge raza vie de la soare,
 In ochii tăi domnește-o lume nouă
 Cu 'n soare nou, cu raze zâmbitoare.

* * *

Copilă, tu, cu chipul de fecioară,
 Cu ochi fermecători ca steaua 'n mare,
 Surâsul tău senin de-odinioară
 Cu-a nimănui nu are-asemănare.
 Surâsul tău e fulgerul de noapte
 Pe 'ntunecoasa boltă când s'arată
 Și de surâsul tău scorniră șoapte
 Cei trandafiri cu fața 'nbiujorată.

* * *

Cât farmec este 'n tremurul de unde
 Pe lună, noaptea, 'n apa argintie,
 Ca 'n chipul tău ce 'n inimă pătrunde
 Copilă, nu-i și nici n'o să mai fie.
 Tu ești regina zânelor din lacuri,
 Căci ele te-au ales să fii regină;
 Ca tine ele n'au văzut în veacuri
 Pe lume-așa măreață și senină.

O M F I N

Oameni în chipul lui Dimitrie Trancaburu n'a lăsat D-zeu mulți pe pământul acesta. Dumnealui este un om mare, puternic, în stare să rezolve chiar mult discutata «chestie a Orientului» și lucrul acesta, într'o țară așa de civilizată, are o foarte mare însemnătate. Cum a ajuns oare acest om la atâta mărire se întreabă unii și alții, când îl văd trecând în automobilul Statului și când de pe ambele trotuare se ridică sute de pălării și se apleacă frunți ca și când s'ar saluta un soare. Ce oameni și ăștia, par'că n'ar fi de-aici, de pe la noi!

Și fiind-că veni vorba de soare, domnul Dimitrie Trancaburu, dacă ar fi să-l comparăm cu vr'un corp din lumile cerești, mai de grabă ar sămăna cu luna. Aceasta mai ales din pricina feței sale care e întocmai ca luna plină înroșită de lumina amurgului. Scurt și puțin cam pântecos, marele bărbat are un pământuf de bărbuță blondă și moale pe care o netezește mereu, ori de câte ori se pregătește ca să spună lucruri mari, sau are de gând să toarne vr'o ironie dintre cele mai fine. Ochii lui, de o culoare albastră ștearsă și jucându-i mereu în orbite arată, pentru cine știe să-i înțeleagă, că în dosul lor e un suflet cam la fel cu al acelor dobitoace ce cotrobăesc prin cotețele paserilor, când adorm câinii.

Eu am avut cinstea ca să-i fiu cunoscut abia de câți-va ani. Pe atunci nu era așa de mare ca acum și vă puteți închipui la ce încercare erai pus când ți se revărsa în auz potopul de laude exagerate la adresa ta și cum te simțeai rușinat la vorbele așa de mari pe care d. Trancaburu le atribuia micii tale ființi. Când mi-a vorbit pentru întâia dată, mi-a făcut teoria idealului, mi-a spus de «coborârea de foc din aer», de «acțiunea care ar duce la oțelirea caracterelor» și mai ales de «conștiința datoriei» și de «ase-

zarea tuturor oamenilor de bine la locul meritat». M'a lăudat până într'atâta, în cât mi-am îngropat fața între palme și n'am mai îndrăznit să mai ridic ochii la cei dimprejur.

O, dar marele bărbat, Dimitrie Trancaburu, este mai întâi de toate un om fin, până într'atât de fin, în cât nu suferă nici-o potriveală și, ori cât ai cerceta, n'ai să găsești o a doua făptură omenească la fel cu dumnealui. După câte știu, tot streinătății i-a fost scris ca să ne trimită pe acest mântuitor. Tatăl d-sale a venit de peste Dunăre și s'a așezat în mahalaua unui oraș, unde avea o mică bragagerie. Peste puțin timp bragageria s'a transformat în cârciumă, cârciuma în băcănie. Băcănia s'a închis și ea și stăpânul ei și-a luat un loc între conducătorii orașului, iar peste puțin între aceia ai țerii. Feciorul băcanului de altă dată n'a moștenit dela acesta decât înfățișarea, lucru care îl supără grozav.

Când Dimitrie Trancaburu își pune în gând ca să apuce pe cine-va în mreșile partidului său, dar mai ales ale sale, apoi începe a se interesa de părerile acestuia. După ce le-a cunoscut în de ajuns, caută să-și întâlnească prada și s'o atace. Are atâta putere de a se preface, de a se potrivi firei celui atacat, încât un naiv mai că s'ar prinde frate de cruce cu dânsul. Ii strânge mâna, până ce-i trosnesc degetele, îi închee nasturii de la haină și dă bobârname gunoaelor de pe ea, îl petrece până acasă, cu un cuvânt face să se creadă că e în stare să-și dea chiar viața pentru acela care îi e acum «prieten».

E socialist cu cel care are astfel de idei, răcnește în contra streinilor și dă cu pumnul în masă, când se află cu idei naționaliste. Mănâncă fripți pe sălbaticii de țărani când are de-aface cu vr'un reacționar și propovăduiește cele mai sublime idei de libertate, egalitate, fraternitate despre care a avut grijă să citească, dacă e vorba de vr'unul cu idei mai liberale.

Dacă va trebui ca să te laude în public și dacă acolo s'ar întâmpla să fie alt cine-va căruia nu i-ar conveni lucrul acesta și căruia Domnul Trancaburu i-a făgăduit distrugerea ta, apoi numai decât îi face cu coada ochiului. Același lucru îți face și ție când e vorba ca să-ți laude adversarul. Aci e finețea lui Dimitrie Trancaburu! Și cu atât mai mult înțelegi lucrul acesta, când te gândești că n'a fost partid, n'a fost grupare cât de neînsemnată, n'a fost societate din care Trancaburu să nu fi făcut parte, să nu fi fost acolo cu trup și suflet! Acum e cel mai însemnat membru al partidului său și întregul neam își așteaptă mântuirea de la dânsul, care nu luptă după cum o spune singur de cât «pentru formarea caracterelor».

Dacă se întâmplă ca Trancaburu să ia parte la vr'o discuție privitoare la artă, la literatură sau la politică, apoi îndată aruncă vr'o cugetare a vr'unui bărbat celebru, bine înțeles dacă se poate chiar în limba originală.

De altfel, pentru cei ce nu-l cunosc, dânsul este un enciclopedist, căci este în curent cu tot ce s'a scris mai de seamă în toate domeniile. Când însă are cine-va puterea de a-l studia mai de-a-proape, vede că n'are decât un repertoriu pe care știe să-l repete, așa ca să nu se bage de seamă.

Și tocmai de aceia, Trancaburu este un om fin!

Odată Dimitrie Trancaburu a pățit-o. Unul dintre prietenii mei, prefăcându-se că e de aceiași culoare politică, întocmai ca și dânsul, a adus în discuție chestia reformelor economice. Cum în aceiași seară d-l Trancaburu trebuia să ia cuvântul într'o întrunire publică și să vorbească tocmai această chestie, voia să aibă oare-care relațiuni privitoare la istoricul acestei chestiuni.

«Mă, tu ești tobă de carte, nu cum-va îți aduci aminte de acei cari au discutat așa ce-va, mai întâi, în Germania?»

-- «Cum nu? Iată, spre exemplu în anul 1890 *Ratikius* a propus în parlamentul din Berlin, improprietărirea țara-

nilor din Silesia. La această idee s'a asociat și I. Basedow și amândoi acești economiști și oameni de stat au dus luptă crâncenă până ce au determinat votarea reformelor propuse de dânșii.

— «Taci frate? Știi bine că la 1890?»

— «Cum nu? Chiar azi am citit așa ce-va».

Atunci Trancaburu scoase carnetul și notă cele ce-i spusese prietenul meu. Seara, după ce vorbiseră mai mulți oratori, luă cuvântul însuși șeful care nu era altul decât ilustrul Dimitrie Trancaburu. După ce vorbise multe de toate, după ce spusese o mulțime de maxime latinești și franțuzești care numai cu chestia economică nu se potriveau, aduse vorba de reforma lui Ratikius și a lui Basedow.

Atunci se auziră hohote de râs și câți-va răutăcioși din public strigară :

«Basedow s'a ocupat cu altceva și tot el a făcut litere de pastă pe care mâncându-le analfabeții, să n'vețe a citi!»

Alții strigau : Ratikius trăia pe timpul Războiului de 30 de ani și numai om de stat nu era!»

«Jos, jos cu ignoranții!» urlau cei din sală, pe când bietul Trancaburu se făcuse roșu ca o sfeclă și se tot trăgea de ciocul de barbă ștergându-și mereu fruntea de sudoare.

Dar asta n'are a face! Dumnealui rămâne tot «om fin» care lucrează numai și numai pentru îndreptarea moravurilor și pentru formarea caracterelor.

D. N. CIOTORI.

CÂNT DE DUCĂ...

*Trist privește 'ntinsa cale...
Se cunoaște că-i străin
Și în suflet poartă jale,
Iar în inimă suspin.*

*-- Incotro?... l-întreb cu milă.
Imi arată 'nnărmurit
Focul serii-aprins în silă
Peste soarele-asfințit.*

*Toamnă e, oftează vântul,
Crângul veșted pare mort,
Crângul și-a 'nvelit pământul
Cu al brumei giulgiu de tort.*

*Viațaș da să fiu tovarăș
Călătorului tiptil:
Să mă duc acasă iarăș
Vesel ca un vânt de-April...*

SOMNUL FLORILOR

*Lung convoi de flori pălite
Vântu 'ntâmpină în drum...
— «Unde mergeți toate-acum,
Cu podoabele cernite?»*

*Vântu'n crâng plângând se duse.
Prin nori vineți se ivi
Craiul toamnei, trist zâmbi.
Pe flori brună nouă puse.*

*Nalba, mândra luncii floare.
Ii răspunde suspinând:
— In a vremii-adâncă mare,
Cerul verii 'ntunecând,...*

*Iată, clipa fii vrăjită:
Florile s'au veștejit,
Lunca. zace amorțită,
Doarme codrul nesimțit!*

C. ZNAGOVEANU.

H A R F A

de Theodor Körner

Secretarul și cu soțioara-i trăiau încă zilele trandafirii ale vieții conjugale. Nu se luaseră din vre-o înclinare trecătoare, nu, ci o dragoste pătimașă, lungă vreme dovedită, a fost sigilul însoțirii lor. De mult se cunoșteau, dar *Sellner* întârzia cu mărturisirea sa și cu îndeplinirea dorinței sale. În sfârșit cum își luă diploma, se și însură cu ea în cea d'întâi Duminică. După lungile și chinuitoarele zile de felicitări, vizite și serbări familiare, veniră și serile fermecătoare, în care, nestingheriți de a treia persoană, să poată gusta singuri fericirea. Visând viitorul cât mai frumos și cântând, *Sellner* cu flautul, *Iosefa* cu harfa, petreceau clipele cele mai dulci, ce li se părea că trec prea repede.....

Într'o seară, după ce cântară mult împreună, deodată *Iosefa* începui să se plângă de dureri de cap. Încă de dimi-

neată se simțise prinsă de friguri ușoare, dar tănuise aceasta soțului ei; acum însă prin însuflețirea cântărei și încordarea simțurilor, frigurile crescură. De mică încă suferea de nervi! Nu mai putu în cele din urmă să ascundă soțului nimic... și înspăimântat, Sellner chemă doctorul. El veni, luă boala drept foarte ușoară și făgădui pentru a doua zi reînsănătoșire deplină. Dar după o noapte sbuciumată de aiurări, doctorul găsi pe Iosefa prinsă în frigurile cele mai primejdioase... nervoase. Întrebuință toate mijloacele, dar boala se înrăutățea pe zi ce trecea. Sellner era nebun de durere. A noua zi, însăși Iosefa simți că mult nu mai putea îndura chinurile boalei, tot așa îi spusese lui Sellner și doctorul. Ea își prevestea ceasul din urmă și liniștită îl aștepta. «Iubite Eduard!» vorbi soțului ei, strângându-l pentru ultima oară la sân, «adânc îndurerată mă despart de această lume frumoasă, de tine și de toată fericirea mea; dar dacă mult nu vom mai fi îmbrățișați, iubirea Iosefei tale te va înconjura veșnic ca și un geniu credincios până ce ne vom revedea... în ceruri!» Vorbi și se prăbuși pe spate închizând ochii pentru totdeauna. Ceasurile erau nouă seara.

Sellner suferi groaznic. Durerea aceasta îi sdruncinase sănătatea și chiar după ce boala îi mai trecu, sta amărât.. Vedea cu ochii cum se pierde.... În locul dezolării o durere tăcută și adâncă sfințea toate aducerile aminte. În odaia Iosefei rămase totul neschimbat. Pe măsuța cea de lucru stau încă niște cusături neisprăvite, iar într'un ungher, neatinsă... harfa. În fiecare seară, de acum, Sellner venea aci, în altarul iubirei sale, ca să cânte cu flautul în privazul ferestrei, punând în cântările-i tot dorul său după umbra cea iubită. Odată sta prins astfel în mreșile fanteziilor sale... Luna plină îl scâldea cu razele sale, iar de la turnul castelului apropiat suna ceasurile nouă... când, deodată harfa începu să cânte, atinsă par'că de spirite. Uimit, el tăcu din flaut, dar și harfa amuți. Atunci începu să cânte iară, cântecul mult iubit Iosefei, tot mai împătimit, tot mai tare... însoțit de acordurile harfei până ce înfiorat căzu jos și întinzând brațele voia par'că să cuprindă umbra cea iubită... O boare ca de primăvară îi încălzi fața și o lumină palidă sbură pe dinaintea-i. Însufle-

țit strigă: «Te recunosc, umbră sfântă a scumpei mele Iosefe! Mi-ai făgăduit că mă vei înconjura cu iubirea ta — ți-ai ținut cuvântul... Simt respirarea ta, îmbrățișarea-ți și sărutările tale...»

Cu adâncă sfințenie luă din nou flautul și harfa iar îl însoția... De acum Sellner se schimbă cu desăvârșire. Sbu-ciumat se arunca noaptea târziu pe pat și în toate visele sale n'auzea decât chemările harfei. Dimineța se scula târziu, sleit cu totul de aiurările nopții, își simțea firea toată răsvrătită și era stăpânit de o dorință care-l făcea să prevadă un deznodământ apropiat și o biruință a sufletului împotriva corpului. Abia mai putea să aștepte amurgul zilei, ca să cânte, să aiureze în odaia Iosefei și cum suna ceasul a noua bătaie prindea și harfa să-l îngâne... iar când flautul tăcea, amuțea și harfa, iar lumina cea palidă sbura pe lângă el... atunci fericit nu mai putea să grăiască decât: «Iosefa! Iosefa! ia-mă la sânu-ți!»

Într'una din seri, înfiorat peste măsură, se retrase șovăind în camera sa. Sluga se sperie când își văzu stăpânul cu o înfățișare așa de groaznică și cu toată porunca de a nu se duce, alergă la doctor. Acesta veni, și îl găsi încețat de aceleași friguri ca și Iosefa altădată, doar că erau mult mai puternice. Ele creșteau tot mai mult noaptea... Aiura mereu de Iosefa și de harfă... Dimineța părea mai liniștit, însă își simțea sfârșitul, cu toate că doctorul nu voia să știe nimic de acest lucru. Bolnavul îi mărturisi cele întâmplate în serile trecute. Când se'nsera, se simțea tot mai sleit de puteri, până ce într'o sară imploră să fie dus în odaia Iosefei. Așa se și făcu. Cu conștiința limpede, privi în juru-i salutând orice amintire cu lacrimi tăcute. Și vorbi convins, că astă seară la ceasurile nouă își va da sfârșitul. Ceasul hotărâtor sosea. Toți trebuiră să iasă după dorința sa, numai doctorul nu voi de fel. A noua bătaie de ceas sună tocmai, când fața lui Sellner se însenină și se împurpură pentru ultima oară: «Iosefo!» strigă el, «Iosefo! salută-mă ca să te știu aproape!»

Misterios începură strunele să cânte acorduri divine și în jurul muribundului o lumină palidă prinse a licări. «Vin la tine! Vin!» gemu el. căzând pe spate și începu să lupte cu moartea. Tot mai domol, mai stins suna harfa, iar Sellner

mai împotrivi morței ultima sa putere... însă fu învins... și... strunele harfei plesniră. Doctorul se cutremură, apoi închise ochii celui ce muri, și părăsi odaia adânc mișcat.

Trad. de RICARD D. IOAN.

DIN TIMPUL CE-A APUS...

Din timpul ce-a apus de mult,
Rămasu-mi-a în minte
Un dor, ce nu s'a împlinit,
Un dor, ce viața mi-a robit
Și glasul vremii ce ascult,
 Și-aducerea aminte.

Și pe sub crengi ce-ai înflorit,
Să te 'ntâlnească Ileană,
Mai mândră decât în povești,
Și să te 'ntreb, de mă iubești,
Sfios, căci tare 's îndrăgit
 De tine, Cosinzeană .

Aș fi dorit, chiar trecător,
Să mă gădesc o clipă
Pe-un câmp smâltat cu flori de mac
Aproape să se 'ntind'un lac,
În care pasărea din zbor
 Să-și moae o aripă.

La glasul meu, te-i îndură,
Când dorul tot, ți-oi spune,
Mă crezi și mâinile întinzi,
Cu alb colan, gâtu-mi cuprinzi;
Grăbită, vremea ne-o uită
 Și soarele-o apune.

De ce nu mi te-ai stins din piept
Tu, tristă amintire
A unui dor neîmplinit,
Ce viața 'ntreagă mi-a robit,
Și ai rămas, pe veci, nedrept
 Prilej de chinuire !

N. BUDURESCU.

IONICĂ ROBUL

(POVEȘTE)

Acu ci că era odată o femeie văduvă sărmana, și cu o casă de copii. Și încaltea de i-ar fi fost de vre-un ajutor, dar așa pace, căci cel mai mare dintre cei opt pe care-i avea era de 12 ani. Sărăcise și nu mai știa cum să hrănească atâtea guri. Mai împrumuta din vecini de-o mămăligă, două, dar până aici. Pe urmă ce te faci? Ce se pomenește într'o zi, cubăiatul cel mai mărișor, că-i zice:

— Mamă, eu am 12 ani, să mă vinzi, dar să nu cei nici mai mult nici mai puțin decât 12 galbeni, și cu banii ce-i lua de pe mine să ai să-i hrănești pe frații ăștia mai mărunței. De mine o purta el grija Dumnezeu. Și se duse măsă cu el în târg, dar nu i-l cumpăra nimeni. Tocmai într'un târziu iacă vine și împăratul cu fata, în trăsură. Pesemne că eșise la plimbare. Dă cu ochii de femeia aceea cu băeatul de vânzare. Fata cum îl văzu îi și zies lui tată-său:

Babacă, cumpără robul acela, ca să-mi ducă cărțile la școală și împăratul dădu 12 galbeni și-l cumpără, îl luă în trăsură și plecă lăsând pe biata femeie cu lacrămile în ochi.

La curtea împărătească, băiatul par'că era de când lumea. Istet și desghetaț de se mirau toți de dânsul.

Când pleca fata la școală, Ionică trebuia să-i ducă cărțile și când eșia iar trebuia să i le aducă. Și el, nu mai venia acasă, ci aștepta pe fată la școală până ce eșia. Stând acolo de geaba, tot lua câte o hârtioară, și se căznea să scrie, câte a carte mai veche, și se căznea să citească. Azi așa, mâine așa, căznindu-se singurel, începu a deslega buchile. Cum se necăjea el într'o zi, iacă-l vede un dascăl de la școala ceia.

-- Ce faci tu aicea, măj băete?

— Ia mă necăjesc și eu să învăț carte.

-- Dar ți-e dragă cartea?

— Dragă, cum să nu.

Și din ziua aceea dascălul acela îi arăta și băeatalui lecțiile. Ce învăța fata, învăța și el. Mântui fata școala, mântui și el. Și Ionică se făcuse deștept și frumos nevoe.

Intr'o zi, numai iaca vin la împărat doi oameni să se judece. Împăratului îi osândește la spânzurătoare. Da băiatul Ionică, le ascultase plângerile și se duce și cantă în lege și citește și vede că cei doi oameni nu trebuiau să fie trimiși la spânzurătoare. Se duce și-i spune împăratului.

— „Măria Ta, cei doi oameni nu trebuiau să fie trimiși la moarte“.

— De unde știi tu, măi băete?

— „De unde să știu, iacă am cetit legea.

Cum se poate, da tu știi carte?

— Știu, Măria Ta.

Caută împăratul și citește legea și vede că băeatul are dreptate. Oprește și-i iartă pe cei doi oameni de la moarte. Și acuma îl iubea și mai tare împăratul pentru deșteptăciunea lui.

Intr'o zi, cum săteau de vorbă împăratul cu împărăteasa, vine vorba și despre Ionică.

Doamne, împărăteasă, ce zici tu de băiatul ăsta, de Ionică!. De deștept, îi deștept, de harnic îi harnic, de frumos, îi frumos, ce ne mai trebuie? Oare n'ar fi potrivit să ni-l facem ginere?

— Da să întrebăm și fata, zise împărăteasa.

Chemară și fata și o întrebară, iar ea le spuse:

— „Eu era să vă spun mai de mult de așa ceva, dar mi-era frică că n'ați vrea.

Se fac pregătiri de nuntă, vin împărații, craii, prinții și când fură gata toate, după ce se cununară, se pun mesele și mirii ședeau alătura. Ionică întinse lingura în bucate, dar fata îi dădu peste mână și-i zise:

— Nu se poate ca tu, robul meu, să mănânci din bucate înaintea mea. Ionică lăsă lingura din mână, se sculă de la masă și se făcu nevăzut. Caută încolo, caută încoace, Ionică nicăierea!

Se duc împărații, se duc craii, și rămâne fata plângând și jelind.

Ionică a mers, a mers până a ajuns într'o pustietate mare. Acolo văzu un stâlp cu slove de aur pe el. Ceti slovele care ziceau că cine se va încumeta și va scoate stâlpul, va găsi ceva cu care va îndrepta ori ce bolnav și va învia ori ce mort.

Ionică se încercă și el și scoase stâlpul.

Când colo ce să vadă: o cutiută și-n ea 3 grăunțe de popușoi. Luă cutiuta și plecă.

Ajunse la un sat și începu a striga:

— Doctor bun, doctor de înviat morții!

Care și cine îl chema, îl dăruia cu bani pentru binele ce le făcea, lecuindu-le bolnavii, înviindu-le morții. Avea atâția bani Ionică de nu știa ce să mai facă cu ei.

În vremea asta socru-său voia să-și mărite fata după altul. Și o ceru un fecior de împărat.

Ți-o dau, îi zise împăratul, dar dacă din 3 corăbii pe care ți le voi da după trei ani, îmi vei aduce încă alte trei.

Feciorul de împărat se învoi, luă corăbiile și porni. Ce făcu ce dresă, că în loc să câștige el, i le fură și pe cele care le avea. Rămăsese numai cu o corabie. Ce să facă? Unde să se ducă să se împrumute cu bani să le cumpere măcar pe cele două. Auzise el că este un doctor care are bani de nu mai știe ce să facă cu ei.

Plecă să-l caute și-l găsi.

Iaca, cum și cum, îi înșirau el toată istoria și-l rugă să-l împrumute cu o sumă de bani să-i dea îndoit.

Ionică îi zise: Eu nu-ți cer nimica, îți dau câți bani poțtești, numai să-ți pun potcoava calului meu pe spatele tău.

Feciorul de împărat, nu mai stătu mult la gânduri și se învoi. Ionică îi puse potcava, îi dădu bani în deajuns și plecă în altă parte la altă împărăție unde tocmai murise fata împăratului. El începu a striga: Doctor de înviat morți, doctor bun!

Și de grabă îl chemă împăratul și-i învie fata.

Și împăratul nu, că să-l mulțumească, câți bani cere?

Nu, înălțate împărate, îi zise Ionică. Nu-ți cer nimica de cât buciumul pământului. De mi-l dai bine, de nu, rămâi sănătos.

Împăratul stetea la gânduri.

Da dă-i-l tată, mai stărui fata, că m'a înviat, că așa că pe dincolo și împăratul în cele din urmă, nemai având în cotro, i-l dete.

Ionică își luă ziua bună de la toți, își luă buciumul pământului și plecă și ajunse la o altă împărăție și când începu a cânta, mări vere din buciumul acela, toate vietățile jucau. Și vite și păsări și oameni, mă rog, cine auzea juca. Aude și împăratul și îi cheamă la ei.

— Ce vrea, de chinuște atâta lume?

Ionică se prefăcu mut. Mai încercă Împăratul doar, doar de a putea scoate o vorbă, dar de geaba.

Dădu vorbă în toată împărăția lui, că cine se va găsi și-l va face pe

mut să vorbească îi dă jumătate de împărăție, dar de nu-l va face, îl spânzură.

Venit-au mulți, dar cum veniau nu se mai întorceau ei își grăsiau moartea, căci pe mut nu-l puteau face să vorbească.

Aude și fata împăratului, nevasta lui Ionică, cum că în cutare împărăție este un mut care nu vorbește și inima parcă-i spunea că acela-i Ionică. Se duse și într'adevăr el era.

Ea, zise împăratului:

Înălțate împărate, lasă-mă noaptea asta cu mutul și adoua-zi de n'a vorbi să mă spânzuri.

Împăratul o lăsă; iar ea toată noaptea nu mai făcea, ei mereu se ruga:

Ionică, mă rog, iartă-mă, Ionică, vorbește că mă spânzură. Ionică așa. Ionică pe dincelo. Ionică pace. A doua zi mutul tit mut. Și după cum le fuse vorba, trebuia acuma să o spunzure, că așa le fuse împăcăciunea.

Când să plece la spânzurătoare, se luă și Ionică după ea. Intră apoi într'o prăvălie și cumpără de două parale trei nuci și merse mai departe. Ajunse la spânzurătoare. Se mai rugă fata ce se mai rugă, dar în zadar.

Se pregăteau tocmai calăul să-i pue ștreangul în gât, când iată Ionică se duse la el și-i dădu 3 nuci în mână, zicând fetei:

Tu pe mine m'ai cumpărat cu 12 galbeni, iaca eu te cumpăr cu trei nuci. Și fata se rușină de cum se purtase cu el în ziua nunții și-i ceru ertare, iar el o ertă. La toți le-a părut bine și cu mare alaiu se pregăteau să facă altă nuntă, mai frumoasă și mai mândră—când iacă veni și feciorul cel de împărat cu corăbiile și aștepta să-i dea fata.

Împăratul acuma nu știa cum să scape din încurcătură. Că de, om era și-și dăduse cuvântul. Ionică însă îl întrebă pe feciorul de împărat, că ce vrea, iar el îi spuse că-i a lui fata, deoarece i-a făgăduit-o tatăl ei.

Dar de unde ai avut bani, de ți-ai luat corăbiile, îl întrebă Ionică. Nu de la mine?

Nu te cunosc cine ești, îi răspunse feciorul de împărat.

Nu mă cunoști — ia să vedem atunci pe spatele tău mai este semnul potecoavei calului meu?

Atunci feciorul de împărat își ceru ertare că l-a supărat, căci nu mai avea încotro cărmi, și se duse din cotro venise.

Iar Ionică a făcut nunta mare și frumoasă și murind împăratul se sui el în scaun și de n'a fi murit, poate mai trăește și azi.

Iar eu încălecai pe o lingură scurtă

Să trăiască cine ascultă;

Și mai încălecai pe un fus,

Să trăiască și cel ce a spus.

PETRU GH. SAVIN.

Din Jorăști-Covurluiu.

DE PE DEAL

(După EICHENDORFF)

In vale, colo, mândră-mi sta,
Iubita-mi... azi e moartă!
Căsuța-i părăsită stă
Și teiul trist la poartă....

Privese... dar nu pot să mai văd
De plâns.... Am să cobor,
Sub teiul plin de amintiri
Vreau singur azi să mor!

RICARD D. IOAN.

DE LA ȚARA

O SEARĂ LA MOARĂ

Intr'o Duminică seara, de pe la sfârșitul lui August, neavând ce face, m'am dus până la moara cu motor a unuia, cu care eram bun prieten. Ograda morii era plină de care cu saci, cari își așteptau rândul la coș. Înăuntru, oamenii cu pălăriile albe de făina spulberată, vorbeau tare, din cauza lurnitului.

Când pașii pragul morii, o căldură de nesuferit și un miros de făină proaspătă mă izbi în față.

Motorul poartă două pietre. Câțiva oameni ședea în pod, răzânați de cele două coșuri, așteptau și rândul; iar cei ce măcinau, ședea la covată punând făina în saci.

Intrebai pe morar de stăpânu-său și îmi spuse că n'a sosit de la târg.

Am ieșit repede afară și m'am apropiat de căruța unui vecin al nostru. Câțiva oameni, cari mă cunoșteau, se adunară în jurul meu ca să le mai spun ceva de pe la școală. Le plăcea grozav să asculte asemenea noutăți, iar mie îmi plăcea să le povestesc. Mă întrebau de toate: despre modul cum trăiam în școală și altele. Unul dintr'înșii se dădu mai aproape de mine și mă întrebă:

— „Domnu Ionică, acolo trebuie să învățați și litera cea veche, acea „popească“ cum îi mai zicem noi!”

— „Cum să nu!“ — îi răspunsei, — căci fără aceea nu se poate ceti nimic la biserică”.

— „Ei, da 'oare cărțile bisericești nu 's scrise și pe „românește“?”

— „Sunt, dar puține din ele, căci ar fi o cheltuială prea mare să le tipărească pe toate deodată”.

— „Iacă cum, — spuse el după un moment de gândire, — când eram la școală, puteam ceti slovele acele vechi de tipar, că pe atunci se învățau, da' pe acele de mână, pace, nu le puteam da de capăt!”

— „Da, așa'i, e foarte grea scrierea de mână!”

— „Se vede că'i mai grea și puțin, cred eu, or fi de aceia cari s'o poată deslega...”

Poate știi că anul trecut, cam tot pe vremea asta, a fost un fel de sărbătoare la Probota“.

— „Da, da, mi-aduc aminte“.

— „Ei! Se spune că acolo, era într'un perete de-al mănăstirei, o scrioare veche, pe o piatră. N'o băga nimeni în seamă, că n'o puteau ceti, iar când se vâruia mănăstirea, zidarii dădeau cu bidineaua și peste piatră, așa că cu vremea au acoperit-o de nu s'a mai știut de dânsa. Acuma, nu de multă vreme, s'a năruit zidul de partea aceea și s'a găsit și piatra cea scrisă. Iudată au început a veni fel de fel de oameni învățați, dar n'au putut afla ce scrie pe dânsa. Mai pe urmă a venit și un „tipografistru“ meșter și a cetit-o. Spunea într'însa că acolo fusese îngropată mama lui Ștefan cel Mare.“

Asta toamnă au venit de la București o mulțime de boeri, împreună cu ministru, de-au dus-o în biserică. A fost mare petrecere, domnule!“...

— „Măi Iordache, vină la sac!“

— „Am fost și eu atunci, la Probota!“ sfârși românul pornind spre moară, cu un aer de mândrie...

I. St. Corneliu

CRONICĂ

D. Radu Rosetti publică un nou volum de schițe din călătorie, cari vor fi citite cu interes și plăcere pentru stilul ușor și observațiile adeseori interesante. Titlul și cuprinsul volumului e: «*Din Egipt*»; editura Alcalay.

AVIS

Grăbiți-vă și profitați de mare chilipir; căci n'a fost, nici n'o să mai fie așa chilipir ca, cu 40 bani să luați cărți literare românești, format mare de câte 200—300 pagini din Colecția Șaraga, care se vindeau cu 1 leu exemplarul.

Biblioteci românești Șaraga, de câte 100 pagini cu 15 bani volumul.

Xenopol A D., *Istoria Românilor* în 12 volume mari de câte 275 pagini numai cu 7 lei toate 12 volume în loc de 18 lei.

Pentru domnii Institutori, Învățători, Preoți, Notari și Primari, care cu puține parale pot să-și facă o Bibliotecă frumoasă, le fac din aceste cărți plătitibile în **4 rate lunare**, comenzi de la 25 lei în sus.

Cereți *gratuit* pachetul cu tot felul de cataloage de cărți, etc., la

Nicolai A. Petroff

Librar-Editor,

BA .LAD. Str. Ștefan cel Mare No. 104—105.